

Het Artistiek Pedagogisch Project (APP) van het IKA

1 Situering van de onderwijsinstelling Het Instituut voor Kunst en Ambacht (IKA) te Mechelen behoort tot het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en verstrekt Deeltijds Kunst Onderwijs (DKO) in de volgende disciplines: boekkunst, fotokunst, glaskunst, juweelontwerp/edelmetaal, keramiek en cross-overproject. Als openbare instelling staat het IKA open voor alle leerlingen, ongeacht hun levensfilosofie. Zij stelt zich onafhankelijk op en toont respect voor de persoonlijke waarden én de eigenheid van elke leerling. Ieder die de leeftijd van 18 jaar bereikt heeft op de dag van 31 december die volgt op de aanvang van het schooljaar of de basiscompetenties van de derde graad van het domein beeldende en audiovisuele kunsten verworven heeft, kan starten in het eerste jaar van de vierde graad. Vanaf het tweede tot het vijfde jaar wordt men toegelaten op basis van een attest van een vorig jaar of wordt men na een toelatingsperiode ingeschreven in een bepaald jaar. Na vijf jaar kan men zich vervolmaken in de twee daaropvolgende kortlopende studierichting specialisatie, mits het behalen van de kwalificaties van de vierde graad.

Het DKO bekleedt een unieke positie in het onderwijs met zijn verscheidenheid aan leerlingen. Het Instituut voor Kunst en Ambacht is een plaats waar mensen van verschillende sociale en artistieke achtergronden elkaar ontmoeten: zelfstandige kunstenaars die een techniek willen uitdiepen, leerlingen van dagopleidingen die nood hebben aan bijscholing en gemotiveerde "beginners". Gezien de diversiteit van de leerlingen, we denken alleen al aan de verschillende culturen en talen van de ingeschreven leerlingen, wordt er van de leraars extra veel inspanning gevraagd. Juist door deze "brede beginsituatie" is het noodzakelijk om het belang van het artistiek pedagogisch project nog eens extra te onderstrepen. Immers, het gaat er niet om hoe de leerling hier binnen komt, maar hoe deze de school zal verlaten.

2 Het academieconcept Het hoofddoel van de opleiding is een culturele, maatschappelijke en artistieke meerwaarde te geven binnen het huidige onderwijs. Hiervoor richt het IKA deeltijds kunstonderwijs in met een specifiek eigen karakter. Binnen de specialiteit van ieder vakgebied wordt bijzondere aandacht besteed aan de vaktechnische vorming, de vorming die de basis is van het medium waarmee de leerling zich zal leren uiten, tegelijkertijd komen de actuele kunst disciplines uitgebreid aan bod. Beide delen van de opleiding hebben een inzichtelijk en een ervaringsgericht aspect. Ze hebben tot doel het beoordelings- én het uitdrukkingsvermogen van de leerling te verruimen en te verfijnen. Meer specifiek: - vaktechnische vorming: Als school staan wij garant voor het verstrekken van functionele kennis, het ontwikkelen van vaardigheden, het aanleren van onderzoeksmethodes en technieken om de verworven kennis adequaat te kunnen aanwenden. Het eindproduct is het resultaat van een leerproces, van veelvuldig en systematisch oefenen in combinatie met creatieve experimentele handelingen. - actualiteit: Het bijbrengen van attitudes (gedragsvormen), om zich later gemakkelijk te kunnen "bewegen" in en te participeren aan de ontwikkelingen in de maatschappij, is van groot belang.

Het IKA is er zich van bewust dat het een belangrijke maatschappelijke functie heeft. Om deze functie, in het licht van de voortdurende snelle maatschappelijke veranderingen, optimaal te kunnen blijven vervullen, onderwerpt zij haar methoden en haar pedagogisch project aan permanente zelfreflectie. De aanpassing aan de realiteit gebeurt echter niet met oogkleppen. Door de zelfreflectie wordt er ook onderscheid gemaakt tussen gratuite modeverschijnselen en duurzame ontwikkeling. Het instituut moet ook de pretentie hebben om, zij het bescheiden, een referentie te zijn op haar deelgebieden in het bijzonder en als stabiel vormingsinstituut in het algemeen.

- attitudes: De toegepaste kunsten en kunstambachten dragen bij tot een algemene culturele vorming. Wij trachten ons doel te bereiken door af te stemmen op maatschappelijke behoeften en

ontwikkelingen. Daardoor is het enerzijds logisch en noodzakelijk dat de directeur en de leraars van het IKA een positief kritische houding aannemen tegenover de mogelijke artistieke inhouden (het artistieke klimaat, kunst van vroeger en nu) en dat zij trachten deze attitude overdraagbaar te maken tegenover de leerling. Anderzijds dienen zij bewust na te denken over de toepasbaarheid van didactische principes en vakmethodische benaderingsmogelijkheden met de bedoeling hun onderwijs voortdurend te optimaliseren.

- verpersoonlijking van het onderricht: Respect voor het individu blijft essentieel. Met andere woorden, aan elk individu worden kansen geboden op een optimale ontwikkeling. Ieder mens is een uniek verschijnsel, in elke onderwijs- en opvoedingssituatie moet dus de individuele eigenheid van ieder tot zijn recht komen. Dit betekent onder meer gelijke ontwikkelingskansen voor gelijk begaafden. Iedereen krijgt aangepaste pedagogisch-didactische hulp, ongeacht geslacht, levensbeschouwing, sociale status of financiële mogelijkheden. Uiteraard wordt er rekening gehouden met het neutraliteitsakkoord van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap; de neutraliteit houdt onder meer in: de eerbied voor de filosofische, ideologische of godsdienstige opvattingen van de leerlingen op menselijk en maatschappelijk vlak. Het eerbiedigen van deze opvattingen impliceert een positieve erkenning en waardering van de verscheidenheid van meningen en gedragvormen en legt de nadruk op de gemeenschappelijke waarden. Conform aan de grondbeginselen en algemene doelstelling van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, streven de leraars de totale ontwikkeling van de persoon na. Dit uit zich in het actief onderwijzen van kennisverwerving, vaardigheidsontwikkeling, attitudevorming met bijzondere aandacht voor een kritische en creatieve ingesteldheid ten aanzien van mens, natuur en samenleving. Zo willen we de leerlingen helpen in hun ontwikkeling en ze voorbereiden om met persoonlijk oordeel en engagement hun plaats in de pluralistische samenleving in te nemen. Dat zal en mag niet leiden tot nivellering en standaardisering van, maar moet resulteren in verscheidenheid in de ontwikkeling op grond van eigen aard en bekwaamheid.

- instrumenten: Communicatie is een belangrijk instrument om tot een goede samenwerking te komen en een solide basis te vormen voor de opleiding. Deze communicatie dient bewaakt te worden tussen de drie hoofdactoren in de school: 1 - de leerlingen 2 - het lerarenkorps, directie en de personeelsleden beide via de schoolraad, en 3 - de buitenwereld

Vooraf gezien de eigenheid van het DKO-onderwijs en in het bijzonder het feit dat de leerlingen volwassenen zijn kunnen (en mogen) deze vlakken logischerwijze niet strikt gescheiden worden en zullen zij elkaar overlappen. Het volledige korps zet zich ook in om taalbarrières te overwinnen. De resultaten die bereikt worden in de school worden niet alleen geëvalueerd binnen het kader van de school, maar worden met grote regelmaat naar buiten gebracht om de toets van de samenleving en haar actoren te ondergaan.

3 Structuur Het IKA als instelling dient een doorzichtige structuur te hebben, met open deuren. Zowel de interactie tussen directie, leraars en leerlingen als deze tussen de ateliers onderling moet continu vrij blijven, met een zo laag mogelijke drempel als menselijk mogelijk is. Ieder van de actoren moet zich bewust zijn van zijn belang als schakel in het geheel van het functioneren van de instelling. Misverstanden moeten zo snel als mogelijk en met respect voor ieder opgelost worden. Om dit mogelijk te maken moet er actief gewerkt worden aan het verhinderen van isolementen, zowel bij de directie, de leraars als de leerlingen. Er wordt gestreefd naar een gepaste samenwerking tussen de ateliers waar mogelijk. Regelmatige contacten tussen de diverse disciplines zijn nodig om een ruime kijk op het functioneren van de school en de ontwikkelingen in deze disciplines te kunnen volgen.

4 Uitwerking van het artistiek pedagogisch project In het artistiek pedagogisch project streven we een dynamisch mens- en maatschappijbeeld na. Het draagt bij tot de vorming van vrije mensen die fundamenteel vertrouwen hebben in zichzelf en met openheid anderen in het wereldgebeuren kunnen benaderen met erkenning van hun authenticiteit. Een open geest hebben, zonder vooroordelen, met belangstelling en respect voor ieders mening. Mondig zijn, zodat ze hun ideeën voor de medemens helder en juist kunnen vertolken. Intellectueel nieuwsgierig blijven, met een levenslange bereidheid tot studie en vorming vanuit ervaringsgerichtheid. Getuigen van emotionele, esthetische bewogenheid binnen het maatschappelijk aanvaarde waardenpluralisme. Van de leraars en alle personeelsleden wordt verwacht dat ze bereid zijn tot effectieve medewerking aan de realisatie van het APP. Dit tracht men te bereiken door hun betrokkenheid te vergroten door deelname aan de besluitvorming bij de opstelling van het APP. Leidende principes met betrekking tot het opstellen en uitvoeren van het APP : - het plan zal op democratische wijze tot stand komen; iedereen zal de kans moeten krijgen om een creatieve bijdrage te leveren. Het instrument hiervoor is de schoolraad.

- inkijk door informatie: de voorlichting van al degenen, die bij het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap betrokken zijn - inspraak door communicatie: het uitbouwen van echte participatiemogelijkheden in alle geledingen van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap.

5 Middelen (ondersteunende projecten): - Het organiseren van projectdagen of -weken binnen de school, vb. proeflessen in de ateliers om verdere samenwerking tussen de afdelingen te bevorderen. - Het opzetten van tentoonstellingen in en buiten de school met (oud-)leerlingen en (oud-) leraars om de opgedane kennis te laten circuleren binnen de school en de relevantie van de bereikte (tussen-)resultaten te toetsen aan een breder maatschappelijke kader en specifiek aan wat leeft in de vakgebieden. Deze tentoonstellingen, wanneer praktisch mogelijk, openstellen voor een breed publiek. - Gastdocenten aantrekken al dan niet in samenwerking met andere scholen. - Onderzoek naar samenwerking met andere (dag-)opleidingen. - Leraars de mogelijkheid bieden om uitstappen te organiseren naar belangrijke hedendaagse tentoonstellingen om na te kunnen gaan of ze op de huidige (kunst)tendensen in moeten spelen. Zo kunnen we blijven inspelen op de vraag of er nood is aan actualisatie en kunnen we het onderwijs in een ruimere cultuur-historische context plaatsen. - bevoorrechte ontmoetingsplaats voor allen in de samenleving die in de geest van de neutraliteitsverklaring met elkaar willen samenwerken en elkaar willen leren kennen, begrijpen en waarderen. - Contacten leggen met openbare diensten van de stad om vakoverschrijdend te werk te gaan, vb. bibliotheek, musea. (Buiten de gangbare kunstenaarsinitiatieven.) - Respect voor het milieu tonen door afval te sorteren, gebruikte materialen recupereren. Onderzoek naar de mogelijkheid om milieuvriendelijke werkwijzen aan te bieden. - Bijscholing van de leraars binnen het bijscholingsbudget van de overheid. - Het scheppen van een optimale sfeer waar kennis uitgewisseld kan worden door het inrichten van een centrale ontmoetingsplaats.

6 Tentoonstellingen De leerlingen dienen hun medewerking te verlenen aan tentoonstellingen en kunstmanifestaties binnen en buiten de school. Zo ook de personeelsleden die bovendien hun medewerking verlenen aan alle nevenactiviteiten die in het belang van de school worden georganiseerd : opendeurdagen, publiciteit, organisatie van komende schooljaren enz... Voor deze organisatie kan de directeur een beroep doen, naargelang de activiteit, op leerlingen en personeel van de school. De school behoudt zich het recht om, met werk van de leerlingen, tot drie jaar na hun studies aan de school, kunstmanifestaties te organiseren. In voorkomend geval kan een verzekering aangegaan worden. De school kan in geen geval aansprakelijk gesteld worden voor beschadiging of ontvreemding van het werk. De naam van het school gebruiken bij kunstmanifestaties, publicaties e.a. moet de goedkeuring van de directeur wegdragen.